

Sygn. akt *XI Ka 459/19*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodnicząca Sędzia Dorota Dobrzańska

Protokolant Julia Biegaj

przy udziale Prokuratora Jacka Kuźmy

po rozpoznaniu dnia 1 sierpnia 2019 roku

sprawy **W. M. (1)** syna Z. i S. z domu K. urodzonego (...) w P.

oskarżonego z art. 79 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 15 lutego 2019 roku sygn. akt. II K 1036/17

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa za postępowanie odwoławcze 495 (czteryście dziewięćdziesiąt pięć) złotych opłaty oraz 50 (pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu wydatków.

XI Ka 459/19 **Uzasadnienie**

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim uznał W. M. (1) za winnego 3 czynów z art. 79 pkt 1 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości i za to skazał go na grzywny jednostkowe, jako karę łączną orzekł grzywnę w wysokości 330 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 złotych, obciążył go kosztami procesu.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się obrońca i wywiódł apelację. Zarzucił obrazę:

1. prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 66 ustawy o rachunkowości i pominięcie, że zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest organem uprawnionym do wyboru biegłego rewidenta oraz art. 9§1 kk w zw. z art. 79 pkt 1 ustawy o rachunkowości poprzez przypisanie odpowiedzialności za występki, który może być popełniony tylko umyślnie, zaś oskarżony nie działał z zamiarem niepoddania sprawozdania finansowego(...)sp. z o.o. badaniu biegłego rewidenta,
2. prawa procesowego mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 7 i 410 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że zarzuty obrazy prawa materialnego zostały sformułowane błędnie. Taka podstawa realizuje się wówczas, jeśli skarżący nie kwestionuje ustaleń faktycznych. Tymczasem obrońca podważa prawidłowość wyciągniętych wniosków przez Sąd Rejonowy w zakresie winy oskarżonego oraz twierdzi, że błędnie uznano, iż

jako prezes spółki z o.o. był uprawniony do wyboru biegłego rewidenta. Skoro zarzuty de facto kierowane są przeciwko rozumowaniu organu wymiaru sprawiedliwości, to w istocie winny zostać określone jako obraza art. 7 kpk, ewentualnie w połączeniu z błędem w ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 3 kpk). Niezależnie jednak od powyższego odnieść się trzeba do sedna zarzutów.

Czyny przypisane W. M. (1) polegały na niepoddaniu rocznego sprawozdania finansowego z działalności spółki badaniu przez biegłego rewidenta. Oznacza to, że karalne jest zaniechanie działań mających doprowadzić do badania przez biegłego rewidenta. Art. 66 ustawy o rachunkowości odnosi się do zupełnie innej kwestii, a mianowicie wskazuje, kto jest uprawniony do wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, do wykonywania badania lub przeglądu sprawozdania finansowego. Zarówno w stanie prawnym obowiązującym od 23.09.2015r, jak i wcześniej, należało to do kompetencji organu kolegialnego, zatwierdzającego sprawozdanie finansowe jednostki. Kierownik jednostki natomiast zawiera z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych umowę o badanie lub przegląd sprawozdania finansowego w terminie umożliwiającym jego udział w inwentaryzacji znaczących składników majątkowych. Z pisemnych motywów wyroku absolutnie nie wynika, by Sąd I instancji utożsamiał obowiązki zarządu spółki (a więc prezesa jako reprezentującego spółkę) z wyborem biegłego rewidenta. Na str. 5 uzasadnienia zawarł klarowne stanowisko, że wyboru takiego dokonuje zgromadzenie wspólników, zaś W. M. (1) jako prezes winien podjąć czynności mające na celu doprowadzenie do wyboru biegłego rewidenta. Sąd Okręgowy akceptuje ten wywód w całej rozciągłości. Odesłać można w tym miejscu do odpowiednich przepisów Kodeksu spółek handlowych, które regulują obowiązki zarządu, w tym do art. 235§1 ksh mówiącego, że zgromadzenie wspólników zwołuje zarząd. To zarząd ustala porządek obrad. Nie mogło zatem dojść do takiego zgromadzenia, które by wybrało biegłego rewidenta, bez uprzednich działań zarządu.

Obrońca w uzasadnieniu środka odwoławczego forsuje tezę, że art. 79 ust. 1 ustawy o rachunkowości odnosi się do odpowiedzialności członków zgromadzenia wspólników. W przedmiotowej sprawie jednakże zarzut dotyczy zaniechania W. M. (1) na wcześniejszym etapie. Zwoływane zgromadzenia zajmowały się innymi kwestiami, natomiast nie wprowadzono do porządku obrad wyboru biegłego rewidenta. To zaniechanie obciąża oskarżonego jako kierownika jednostki. Prawidłowo Sąd Rejonowy przeanalizował odpowiednie przepisy ustawy o rachunkowości i wywnioskował, że w spółce (...) istniał obowiązek poddania sprawozdań finansowych za lata obrotowe 2013, 2014, 2015 badaniu przez biegłego rewidenta, a kierownik tej jednostki gospodarczej ponosi odpowiedzialność w zakresie wykonania obowiązków określonych w przywołanym akcie prawnym.

Wobec powyższego zarzut obrazy art. 66 i 79 pkt 1 ustawy o rachunkowości jest całkowicie chybiony.

Odnieść się wypada do cytatu z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 8.01.2016 r. w sprawie V KK 380/15. Wbrew twierdzeniu autora apelacji, orzeczenie to nie zostało wydane w analogicznym stanie prawnym i faktycznym. Otóż dotyczyło ono niezłożenia sprawozdania finansowego przez prezesów spółki z o.o. (art. 79 ust. 4) i co innego było przedmiotem kasacji, a w ślad za tym zainteresowania Sądu Najwyższego. Aby nakreślić całość wyводу, a nie tylko wyrwany fragment, Sąd Okręgowy zacytuje to uzasadnienie w najistotniejszej części. SN pisze: „Zarzut kasacji jest zasadny. W jego uzasadnieniu skarżący trafnie zauważył, że dokonując zmiany wyroku i uniewinniając oskarżonych od popełnienia czynów z art. 79 pkt 4 u.r., Sąd Okręgowy kierował się tym tylko, że na oskarżonych nie ciążył obowiązek poddawania badaniu rocznych sprawozdań finansowych przez biegłego rewidenta. Sąd ten uznał, że skoro nie było podstaw do zarzucenia oskarżonemu zaniechania tej konkretnej czynności, to tym samym czyny oskarżonych nie wypełniły znamion występkę określonego w art. 79 pkt 4 u.r. Stanowisko Sądu odwoławczego byłoby trafne wtedy, gdyby niepoddanie rocznych sprawozdań finansowych badaniu przez biegłego rewidenta, stanowiło warunek odpowiedzialności karnej za występki z art. 79 pkt 4 u.r. Przepis ten stanowi, że kto wbrew przepisom ustawy nie składa sprawozdania finansowego, 4 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej we właściwym rejestrze sądowym – podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności (podkreślenia SN). Brzmienie przepisu in principio wskazuje, że zawarta w nim norma sankcjonowana ma charakter blankietowy w zakresie zawartym w sformułowaniu „wbrew przepisom ustawy”, odsyłającym do innych unormowań, w których określa się w jakich warunkach podmiot

typu przestępstwa jest zobowiązany do złożenia wymienionych sprawozdań. Kwestie te reguluje art. 69 u. r. Nakazuje się w nim wszystkim kierownikom jednostek objętych normowaniem ustawy składanie w rejestrze sądowym rocznego sprawozdania finansowego, a kierownikom spółek kapitałowych, do których należą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, także sprawozdań z działalności jednostki. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 6 u.r. kierownikiem jednostki funkcjonującej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest prezes zarządu. Oznacza to w realiach sprawy, że oskarżeni byli adresatami obowiązku określonego art. 69 u.r., a więc potencjalnie pozostawali w kręgu podmiotów występkę określonego w art. 79 ust. 4 u.r. Należy podkreślić, podziеляjąc wywód autora kasacji, że powinność składania sprawozdania finansowego nie zawsze wiąże się z koniecznością uprzedniego poddania ich badaniu przez biegłego rewidenta. Dotyczy to tylko osób kierujących jednostkami wymienionymi w art. 64 u.r. Nie ma wśród nich prezesów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (T. Cebrowska, [w:] Ustawa o rachunkowości. Komentarz pod red. T. Kiziukiewicz, Warszawa 2011, s. 692-693). Stąd też niepoddanie rocznego sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta jest okolicznością nieistotną z punktu widzenia przesłanek pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osoby kierującej spółką z ograniczoną odpowiedzialnością za niezłożenie sprawozdania finansowego w rejestrze sądowym. Zamieszczenie w zarzutach aktu oskarżenia sformułowań, jakoby oskarżeni dopuścili się zarzuconych im przestępstw, będąc zobowiązanymi do poddania sprawozdań badaniu przez biegłego rewidenta rozmiąło się ze stanem prawnym, który ich obowiązywał. Wobec tego samo trafne stwierdzenie przez Sąd 5 odwoławczy, że oskarżeni nie należą do kręgu podmiotów zobowiązanych do poddania sprawozdań finansowych badaniu przez biegłego rewidenta nie było wystarczające do uwolnienia ich od odpowiedzialności karnej z art. 79 pkt 4 u.r. w sytuacji, gdy bezspornie ustalono, iż nie wykonali obowiązku, o którym mowa w tym przepisie, gdyż nie złożyli sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki w kolejnych latach kalendarzowych. Zaniechania te wypełniały w całości znamiona strony przedmiotowej zarzuconego im przestępstwa. W uzasadnieniu kasacji skarżący trafnie zauważył, że rozdzielne unormowanie obowiązków złożenia sprawozdania finansowego i opinii biegłego rewidenta znajduje potwierdzenie także w przepisach ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U., 2015.1142). W art. 40 tej ustawy systematyzuje się te powinności w odrębnych punktach 2 i 3, przy czym w pkt 3 nakazuje się wpisanie do rejestru wzmianki o złożeniu opinii biegłego rewidenta, jeżeli sprawozdanie podlegało obowiązkowi badania przez biegłego na podstawie przepisów ustawy o rachunkowości. Tak więc i z tych uregulowań wynika, że obowiązek złożenia sprawozdania finansowego jest niezależny od obowiązku poddania go opinii biegłego rewidenta. W konkluzji należy potwierdzić zasadność zarzutu kasacji wytykającego, że przy wydaniu prawomocnego wyroku przez Sąd odwoławczy doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, tj. art. 79 pkt 4 u.r. przez jego błędną wykładnię. Przejawiło się ono w błędnym interpretowaniu tego przepisu przez przyjęcie, że niezłożenie w rejestrze sądowym sprawozdania finansowego wypełnia znamię strony przedmiotowej typizowanego w wymienionym przepisie przestępstwa wtedy tylko, gdy kierownik jednostki (w tym wypadku prezes spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) miał obowiązek poddania sprawozdania badaniu przez biegłego rewidenta. Wykazano wyżej, że obowiązek złożenia sprawozdania finansowego w rejestrze sądowym jest niezależny od tego, czy podlegało ono uprzedniemu badaniu przez biegłego rewidenta”.

Powyższe jasno wskazuje, że przypisane W. M. (1) czyny zasadzały się na innej podstawie.

W kolejnym punkcie obrońca zarzuca obrazę art. 79 pkt 1 ustawy o rachunkowości poprzez przypisanie czynu mimo braku winy umyślnej, co wywodzi ze stanu zdrowia W. M. (1) (ten zarzut łączy z podobną argumentacją w punkcie 2 podpunkt 3 apelacji). Ogólnie Sąd odwoławczy stwierdza, że wywody w tym zakresie mają charakter subiektywnych ocen, nie popartych żadną wiedzą specjalistyczną o „wyłączonej świadomości” oskarżonego. Słusznie Sąd I instancji analizował jego stan psychiczny przez pryzmat art. 31 kk i oparł się na niekwestionowanej opinii biegłych psychiatrów. Wnioski końcowe o braku zakłóceń psychicznych i prawidłowym poziomie sprawności intelektualnej (k.650) stanowią wystarczającą przeciwwagę dla wywodów apelacji i potwierdzają prawidłowość stanowiska Sądu Rejonowego co do zawinienia W. M. (1). Podzielić w szczególności należy przekonanie, że skoro oskarżony faktycznie zarządzał spółką, na co wskazywał jego udział w istotnych czynnościach dotyczących firmy, to nie można wybiórczo – na potrzeby postępowania karnego – użyć argumentu o niedyspozycji w wąskim zakresie. Z powyższym łączy się ocena, że ponieważ oskarżony, mimo dolegliwości zdrowotnych, był w stanie faktycznie kierować spółką, to obciąża go jako

prezesa odpowiedzialność za czyn z art. 79 pkt 1 ustawy o rachunkowości, podobnie jak i pozostałych członków zarządu.

Z tych względów zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim został utrzymany w mocy. W toku kontroli odwoławczej nie stwierdzono uchybień podlegających rozważeniu z urzędu.

Orzeczenie o kosztach sądowych w II instancji uzasadnia art. 636§1 kpk.